

כבר לא עומדים מן הצד: כיצד הסכסוך הישראלי-פלסטיני משפיע על יהודי התפוצות

טד ששון ואבישי בן ששון-גורדיס | 25 באוקטובר, 2026

במשך עשורים התייחסו יהודי התפוצות למדיניות ישראל בסכסוך הישראלי-פלסטיני כעניין הנוגע לאינטרסים של ישראל, ולא לאינטרסים שלהם ישירות. בהתבסס על שיחות שנערכו בחצי השנה האחרונה עם מנהיגי ארגונים יהודיים מרכזיים בארצות הברית, בקנדה, בצרפת, בבריטניה ובדרום אמריקה, במסגרת קבוצת העבודה המשותפת של המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS) ויהדות התפוצות ובהתאם לכלל צ'טהאם האוס (the Chatham House Rule), אנו טוענים כי מצב זה השתנה מן היסוד. הסכסוך, שנתפס בעבר כמוגבל למזרח התיכון, הפך לסוגיה מקומית שמעצבת מחדש את החיים הקהילתיים היהודיים ברחבי העולם. אנו מזהים ארבע השפעות שלובות זו בזו: הסכסוך מנרמל עוינות כלפי ישראל, מפלג את הקהילות היהודיות בתפוצות, מצמצם את השפעתן הפוליטית בארצותיהן ומלבה אנטישמיות. הדינמיקות הללו הופכות את יהודי התפוצות לבעלי עניין של ממש בבחירות המדיניות של ישראל בנוגע לעתיד הסכסוך. הניתוח מסתיים בהמלצות לקובעי המדיניות בישראל להתמודדות עם המחיר הגובר שהסכסוך גובה מיהדות התפוצות.

מבוא

הקהילות היהודיות בעולם עוברות שינויים גדולים, וישראל עומדת במרכזם של רבים מהם. במשך עשורים רבים מילאו יהודי התפוצות תפקיד משמעותי בביטחונה הלאומי של ישראל. ארגונים ושדולות בתפוצות קידמו עמדות חיוניות כלפי ישראל במדינות שבהן חיים יהודים, וגייסו תמיכה דיפלומטית במדינה היהודית בפורומים ובארגונים בינלאומיים. בארצות הברית סייעו קבוצות מהתפוצות להבטיח לישראל תמיכה רצופה של מעצמת-על, ובכלל זה סיוע צבאי נרחב.

בשנים האחרונות החלו כמה קבוצות בתפוצות לפעול לקידום סדרי עדיפויות מדיניים עצמאיים, במיוחד בנוגע לסכסוך הישראלי-פלסטיני. כך, למשל, בארצות הברית לחץ ארגון Zionist Organization of America לספח את הגדה המערבית לישראל, ואילו J Street קידם הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל. ואולם מעורבותם של יהודי התפוצות בסוגיות אלה הונעה תמיד בעיקר משיקולי חשיבות לעתידה של ישראל, ולא לעתידם שלהם.

על סמך דיוני המחברים עם מנהיגי ארגונים יהודיים מרכזיים בתפוצות בחצי השנה האחרונה, אנו סבורים כי המצב הזה השתנה מן היסוד.

כיום הקהילות היהודיות בתפוצות מושפעות במישרין מהסכסוך הישראלי-פלסטיני וממדיניותה והתנהלותה של ישראל ביחס אליו. עבור יהדות העולם, הסכסוך אינו עוד סוגיה מזרח-תיכונית בעיקרה. הוא הפך באופן ממשי למדי לבעיה מקומית.

הדיונים נערכו במסגרת קבוצת העבודה המשותפת של ה-INSS, המורכבת מחוקרים בכירים וממנהיגי ארגונים יהודיים בתפוצות. ארגונים אלה כוללים גופים קהילתיים גדולים ושדולות מובילות בארצות הברית, בקנדה, בצרפת, בבריטניה ובדרום אמריקה. הדיונים נמשכו מספר חודשים, התקיימו מרחוק ובמפגשים פנים אל פנים, ונערכו לפי כלל צ'טהאם האוס (the Chatham House Rule), המאפשר למשתתפים לדבר בגילוי לב אך בעילום שם על נושאים רגישים. הציטוטים

המובאים להלן מופיעים ללא ייחוס, והניתוחים וההמלצות הם של הכותבים בלבד. הם אינם משקפים בהכרח את עמדותיהם של כל חברי קבוצת העבודה המשותפת.

במהלך השיחות למדנו שהסכסוך הישראלי-פלסטיני משפיע על הקהילות היהודיות בתפוצות בעוצמה גוברת, ומעצב מחדש את חיי היהודים בתפוצות ואת יחסיהם עם מדינת ישראל ועם החברות שבהן הם חיים. בפומבי, מנהיגים רבים בתפוצות נרתעים מלעסוק בנושא, מחשש שייראו כמי שמטיפים לישראלים כיצד לנהל סוגיות ליבה של הביטחון הלאומי שלהם, ומחשש שישחקו לידיהן של התקפות על ישראל ועל קהילות יהודיות. יתר על כן, הארגונים והמנהיגים, בדומה לציבורים שהם מייצגים, אינם תמימי דעים בשאלה מה יש לעשות. עם זאת, בפגישות סגורות הם תיארו הבנה משותפת לרבים מהם של האופן שבו הסכסוך משפיע על קהילותיהם, וכן דאגות משותפות באשר לעתיד.

בניתוח זה אנו נשענים על דיוני קבוצת העבודה המשותפת כדי לתאר ארבע דרכים שבהן הסכסוך משפיע על הקהילות היהודיות בתפוצות. הסכסוך (1) מנרמל עוינות כלפי ישראל; (2) מפלג את הקהילות היהודיות; (3) מצמצם את ההשפעה הפוליטית של התפוצות בארצותיהן; ו-(4) מלבה אנטישמיות. אף שאנו מתארים כל אחת מהן בנפרד, הלכה למעשה ארבע ההשפעות חופפות זו לזו, וכל אחת מהן מעצבת ומעצימה את האחרות.

השפעותיו הרחבות של הסכסוך קדמו למלחמה בעזה, אך התעצמו במהלכה. בראייה כוללת, הן הופכות את הקהילות היהודיות בתפוצות לבעלות עניין בהחלטות המדיניות של ישראל בנוגע לעתיד הסכסוך. הניתוח מסתיים במערכת המלצות לקובעי המדיניות בישראל, העוסקות בהשפעה הגוברת של הסכסוך על יהדות התפוצות.

נרמול עוינות כלפי ישראל

בשנים האחרונות התגבשה עוינות כלפי ישראל בקרב מגזרים רחבים בחברות שבהן מתגוררות קהילות יהודיות גדולות בתפוצות. הדינמיקה השלילית נובעת ברובה מהאופן שבו התקשורת, תנועות חברתיות וחוגים נרחבים בדעת הקהל פירשו את התנהלות ישראל במלחמה בעזה ובסכסוך הרחב יותר עם הפלסטינים. במקומות אלה התבססה ההשקפה שישראל היא מדינה בלתי לגיטימית: מדינה שביצעה רצח עם בעזה ושנוקטת אפרטהייד בגדה המערבית.

בארצות הברית, השינוי במעמדה של ישראל ניכר בסקרי דעת קהל. כך, למשל, [סקר](#) של מכון המחקר הנחשב Pew Research Center, שנערך במרס 2026, מצא ש-60% מהאמריקאים רואים את ישראל באופן שלילי, לעומת 53% ב-2025 ו-42% ב-2022. החלוקה לפי גיל חדה במיוחד: 75% מהצעירים (18-29) מחזיקים בעמדות שליליות כלפי ישראל, לעומת 45% בקבוצה המבוגרת ביותר (65 ומעלה). במבט השוואתי, מעמדה של ישראל בארצות הברית דומה יותר למעמדן של מדינות הנתפסות בדרך כלל כעוינות, כגון איראן, סין ורוסיה, מאשר למעמדן של מדינות הנתפסות כבנות ברית קרובות, כגון בריטניה וגרמניה.

מעבר לסקרי דעת קהל, ישראל הפכה לסוגיה שנויה במחלוקת בפוליטיקת הבחירות האמריקאית, במיוחד בפריימריז של המפלגה הדמוקרטית לקראת בחירות האמצע של 2026. מבקרי ישראל מהשמאל, ובהם כמה מועמדים הנתמכים בידי Democratic Socialists of America, ניצחו במרוצים על בסיס מצע המאשים את ישראל בפשעי מלחמה, וכן קורא לאסור מכירות נשק עתידיות ולצמצם את הברית בין ארצות הברית לישראל. גם ההתנגדות למימון מסעות בחירות בידי ארגון השדולה הפרו-ישראלי AIPAC הייתה מאפיין בולט בהרבה קמפיינים בארצות הברית.

ברוב אירופה, הצגתה של ישראל כמדינה מצורעת, כדרום אפריקה בתקופת האפרטהייד, החלה מוקדם יותר והתקדמה יותר מאשר בארצות הברית. כפי שניסח זאת משתתף מבריטניה בקבוצת העבודה המשותפת: "בחברה הבריטית התמורה עמוקה. בכנסייה האנגליקנית, בתקשורת הליברלית, בעולם האמנות והתרבות ובאיגודים המקצועיים, ישראל היא *דרום אפריקה*. לא עלולה להיות. אנחנו כבר שם."

משתתף אחר, שתיאר את המצב בצרפת, אמר שאנטי-ציונות מסתכנת בהפיכה לנורמה תרבותית, כפי שהייתה בברית המועצות לשעבר. בצרפת של היום, כמו בברית המועצות לשעבר, השמצת ישראל מתקיימת במקביל לגינוי הרשמי של האנטישמיות, והיא הפכה לנפוצה בכל מקום.

השינוי לרעה בתפיסה של ישראל פוגע בישראלים וביהודי התפוצות כאחד. בקהילות היהודיות בתפוצות, מעמדה של ישראל כמוקצית מעצב באופן הולך וגובר את חיי היום-יום של הקהילה, במיוחד במסגרות מוסדיות הרואות בישראל חלק מהותי מהזהות היהודית. משתתפי קבוצת העבודה המשותפת הביאו דוגמאות רבות:

- מחוץ לבתי כנסת שאירחו מפגשי מידע על עלייה לישראל בארצות הברית ובבריטניה נערכו הפגנות.
- מחנות קיץ יהודיים המעסיקים חיילי צה"ל משוחררים כמדריכים הואשמו בתמיכה ב"רצח עם", [ובקנדה](#) נעשה ניסיון לערער על רישיונות הפעולה שלהם.
- ארגונים יהודיים באוניברסיטאות המזדהים כציוניים, כגון "הלל", הפכו מטרה לפעילות מחאה.
- ארגונים יהודיים, אמנים, [סופרים](#) ובעלי עסקים מכל סוג הפכו מטרה לקמפיינים של [BDS](#) בשל קשריהם לישראל, וכתוצאה מכך נמחקו או הודרו בחלקים רבים בחברה.

עבור רוב הארגונים והקהילות היהודיות בתפוצות שממשיכים לראות בישראל ובקשר אליה רכיב מרכזי בחיים היהודיים בימינו, הירידה החדה במעמדה של ישראל והמידה שבה הפכה למוקד למחאה הופכות את חיי הקהילה היהודית הרגילים לפעילות שנויה במחלוקת בחברה הכללית.

פילוג הקהילות היהודיות

במשך כמה עשורים לאחר חתימת הסכמי אוסלו ב-1993, חזון "פתרון שתי המדינות" איפשר ליהדות התפוצות לתמוך בישראל ובה בעת לדבוק בערכים ליברל-דמוקרטיים. באותן שנים יכלו ארגוני התפוצות להתייחס אל הכיבוש הצבאי של הגדה המערבית ורצועת עזה כהכרח זמני שנכפה על ישראל בשל הסרבנות הפלסטינית. יהודי התפוצות תמכו בהקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל באופן עקרוני, מתוך מחויבות לערכים ליברליים של דמוקרטיה ושוויון זכויות וכריב מרכזי בפעילות למען ישראל, שהלמה את סדרי העדיפויות המדיניים של מדינות מגוריהם. רכיב קריטי בעמדה זו היה התאמתה לעמדותיה המוצהרות של ישראל עצמה.

ואולם ממשלת ישראל הנוכחית דחתה רשמית כל פתרון לסכסוך הכולל מדינה פלסטינית. גם כשאשרה את תוכנית עשרים הנקודות של הנשיא טראמפ לעזה, הפחיתו גורמים רשמיים בישראל מחשיבותם של רכיבי ההסכם המזכירים מסלול למדינתיות פלסטינית. אף שארגונים קהילתיים וארגוני שדולה רבים, בעיקר בארצות הברית, ממשיכים להצהיר על תמיכתם בשתי מדינות, דחייתן של ממשלת ישראל את החזון הזה, ובעיקר סירובה להציג חזון חיובי חלופי כלשהו, הרחיקה ממנה יהודי תפוצות רבים מן השורה, במיוחד צעירים. כפי שהסביר אחד ממשתתפי קבוצת העבודה המשותפת:

"היעדרו של אופק מדיני מוגדר, מעבר להמשך הכיבוש, פוגע בקהילות היהודיות בחו"ל. אם פתרון שתי המדינות נתפס כבלתי אפשרי בימי חיינו, הדבר ישפיע על המעורבות היהודית ועל הנכונות לקחת חלק בחיי הקהילה. העמדה הזו כבר יוצרת ריחוק. למרבה האירוניה, הנזק הזה עשוי להיות גדול יותר מכל מה שמתנגדי ישראל יכולים לעולל."

עבור הקהילות היהודיות בתפוצות, סיומו המיידי של הסכסוך היה חשוב פחות מקיומה של מטרה מדינית שתוכל לעצב את חשיבתן על ישראל, את פעילות ההסברה והתקשורת שלהן ואת פעילות השתדלנות (לובי) שלהן, וכן לגשר על המחלוקות הקהילתיות בשאלת האזיון הנכון בין צרכי הביטחון של ישראל לבין זכויות הפלסטינים. בעבר, מה שהיה חשוב מכל הוא שישראל הביעה מחויבות לשנות את מצב הסכסוך (ייתכן שבעתיד מחויבות רטורית בלבד לא תספיק, לנוכח המציאות המשתנה בחברות המערב ובשטח).

הניכור שחשים יהודים רבים בתפוצות, ובמיוחד צעירים, התעצם לאחר ה-7 באוקטובר, בד בבד עם התפשטות תמונות המוות והסבל של אזרחים בעזה ובגדה המערבית. הנרטיב שלפיו ישראל גרמה במכוון לסבל זה, בין אם כנקמה על הטבח שביצע חמאס ובין אם כדי לגרש פלסטינים מעזה ומהגדה המערבית, הופץ באופן נרחב בתקשורת המערבית, ובמידה מסוימת גם בקמפייני השפעה מאורגנים של שחקנים עוינים, והוא פגע במיוחד במעמדה של ישראל בקרב חלקים מקהילות התפוצות. כפי שאמר חבר אחר בקבוצת העבודה המשותפת:

"קהילה בתפוצות שאינה מיודעת די הצורך בנושא הטרור הפלסטיני, וחשופה לשפע דיווחים על עבירות של כוחות ישראלים ושל אזרחים ישראלים כלפי פלסטינים, מתרחקת מישראל יותר ויותר, ובאופן מסוכן – מצדקת הקיום של ישראל ומהטעון המוסרי בזכותה."

נתוני סקרי דעת קהל מאששים חששות אלה. ביוני 2026 פרסם AP-NORC [סקר](#) באיכות גבוהה של יהודי ארצות הברית, שלפיו 24% דיווחו שאינם חשים "כלל" קשר רגשי לישראל. נתון זה משקף עלייה מתמשכת בשיעור היהודים הבוגרים בארצות הברית המדווחים על היעדר קשר לישראל: 20% בסקר של [Washington Post](#) משנת 2025, 14% בסקר של

Pew Research Center ב-2020 ו-12% [בסקר](#) של Pew ב-2013 (בקרוב המשיבים בני 18-29, 39% בסקר AP-NORC של 2026 דיווחו שאינם חשים "כלל" קשר לישראל, לעומת 17% בסקר Pew של 2013).

אף שאין אפשרות לקבוע באופן חד-משמעי את גורמי הניכור על סמך סקר בודד, סקר AP-NORC מספק כמה רמזים חשובים. לפי הניתוח המשני שערכנו לנתונים, בין המשתנים המתואמים ביותר עם ציונים נמוכים בסולם הקשר הרגשי לישראל נמצאים האמונה שפעולותיה של ישראל בעזה לא היו מוצדקות והאמונה שישראל ביצעה רצח עם בעזה (גם חילון או מחויבות הלכתית נמוכה מתואמים עם ציונים נמוכים יותר בסולם הקשר הרגשי).

חרף הראיות לניכור גובר, רוב היהודים בארצות הברית, בקנדה, בצרפת ובבריטניה ממשיכים להביע בסקרי דעת קהל תמיכה כללית בישראל, וארגונים יהודיים מרכזיים ממשיכים לפעול למענה. עם זאת, בעקבות ההתרחבות של המחלוקת הפנימית, העמיק הפילוג בקהילות רבות בתפוצות. בארצות הברית בפרט, הפילוג המעמיק מקשה על הארגונים הקהילתיים המרכזיים ופוגע ביכולתם לייצג את הקהילה היהודית בכללותה. השדולה הפרו-ישראלית התפצלה [למחנות](#) מתחרים של ימין, מרכז וליברלים, מספר בתי כנסת [התפלגו](#), והושקה [קואליציה](#) של ארגונים יהודיים לא-ציוניים. ארגונים אנטי-ציוניים ולא-ציוניים ביססו אחיזה בקהילות היהודיות, מה שהקשה ביתר שאת על היחסים הקהילתיים. אתגר הפילוג הקהילתי בולט במיוחד באזורים ליברליים יותר, ובהם "המדינות הכחולות" המצביעות למפלגה הדמוקרטית והמרכזים העירוניים הליברליים הגדולים בארצות הברית.

פגיעה בפעילות למען ישראל

פעילות יהודי התפוצות למען ישראל הייתה נכס חשוב לביטחונה הלאומי של מדינת ישראל לאורך השנים: היא חיזקה את העוצמה הרכה שלה ועזרה לה לבנות בריתות ברחבי העולם. היא גם אפשרה ליהדות התפוצות לקחת חלק בהגנתה ובפיתוחה של המדינה היהודית. עבור דורות של יהודים בתפוצות, המעורבות הפוליטית והפילנתרופית שימשה ביטוי חשוב לזהות היהודית ותרמה להמשכיות היהודית בתפוצות, כפי שטענו [בדו"ח](#) שלנו, *יהדות ארצות הברית משתנה: מה על ישראל לעשות כדי לשמר את השותפות* (2026).

היעדרו של חזון לפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני, ובמיוחד חזון שבו ישראל אינה כוח כובש לצמיתות, הקשה יותר ויותר על פעילות הקהילות למען ישראל. ברוב מדינות המערב ישראל מוצגת באופן הולך וגובר כאינטרס מיוחד של יהדות התפוצות, ולא כמי שמתיישרת באופן רחב עם ערכים דמוקרטיים ועם אינטרסים לאומיים. משתתף אירופי בקבוצת העבודה המשותפת תיאר את הדינמיקה:

"המצב בצרפת דומה לזה שבבריטניה ובחלק גדול מהעולם הדמוקרטי. תחושה גוברת של מתח בין ערכים דמוקרטיים לבין המסלול הנוכחי של ישראל מציבה את יהודי התפוצות בעמדה קשה. אם בעבר יהודי התפוצות היו מקושרים [בראית האוכלוסייה הכללית] להגנה על ערכים ליברליים-דמוקרטיים לצד סולידריות עם ישראל, הם ניצבים כעת מול ההאשמה שמחויבויות אלה סותרות זו את זו."

משתתף אמריקאי בקבוצת העבודה המשותפת הביע רעיון דומה:

"קשה להגן על הכיוון הנוכחי של מדיניות ישראל, ויהודי התפוצות אינם צריכים להרגיש מחויבים להגן עליו. נדרש במקום זאת כיול מחדש יסודי של המדיניות, אם באמצעות שתי מדינות ואם באמצעות מסגרת מעשית אחרת."

כפי שציין משתתף אמריקאי אחר, בכירים ישראלים המתארים עליונות יהודית בגדה המערבית כתוצאה מדינית רצויה מקשים הרבה יותר על יהודי התפוצות לדחות את האנטי-ציונות ולהתמודד איתה:

"אנחנו רוצים לומר שאנטי-ציונות היא אנטישמיות, אבל מתקשים הרבה יותר לעשות זאת כששומעים את ההצהרות הגזעניות והקנאיות של [השר לביטחון הלאומי של ישראל איתמר] בן גביר ואת המדיניות שהוא מנהיג בשטחים."

מספר התפתחויות מן הזמן האחרון מעידות על היחלשות הפעילות למען ישראל, שלדעתנו נובעת במידה ניכרת מדעיכתו של פתרון שתי המדינות, מהתפוררות הלובי הפרו-ישראלי למחנות יריבים ומהישיגה של התנועה הפרו-פלסטינית:

- בארצות הברית, ניצחונותיהם של מועמדים אנטי-ישראליים בפריימריז הדמוקרטיים, חרף מימון מסיבי של AIPAC ליריביהם, ממחישים את יכולתה המופחתת של השדולה להשיג את התוצאות שהשיגה בעבר. כך גם מספרם הגדל של מועמדים המסרבים לקבל תמיכה מ-AIPAC על רקע מסע מתמשך לשלילת הליגיטימיות של הארגון.

- בקנדה, ראש הממשלה קידם אמברגו נשק על ישראל והכיר במדינת פלסטין, תוך סירוב לשוחח עם נציגי הקהילה היהודית בנושא ישראל. הוא הצדיק גישה זו בטענה שלקהילות אתניות אין מעמד להשמיע את קולן ביחס למדיניות החוץ הקנדית, אלא רק ביחס לאינטרסים של אותן קהילות בקנדה עצמה.
- בבריטניה, הממשלה הודיעה לאחרונה על כוונתה לאסור מכירת מוצרים מהתנחלויות בגדה המערבית, חרף התנגדותם הנמרצת של ארגונים קהילתיים יהודיים ושל שדולות פרו-ישראליות, ובהם Labour Friends of Israel.

יכולת ההשפעה המופחתת של ארגוני התפוצות ושדולותיהם פוגעת לא רק בביטחונה הלאומי של מדינת ישראל. היא פוגעת גם בקהילות התפוצות עצמן, שהשקיעו משאבים עצומים בפיתוח השדולות הללו. כתוצאה מכך נשחקה העוצמה הפוליטית של יהודי התפוצות, ויחד איתה גם יכולתם לקדם את האינטרסים והצרכים של קהילותיהם שלהן.

ליבוי האנטישמיות

דעתם הנחרצת של משתתפי קבוצת העבודה המשותפת (ושל כותבי מאמר זה) היא שיהודים וישראלים אינם אשמים באנטישמיות. שנאת היהודים היא איבה עתיקת יומין, שמוצאת לה אמתלה בכל תקופה. בשנים האחרונות היא שבה והתעוררה בעוצמה בשל שילוב גורמים, שמדיניותה ופעולותיה הצבאיות של ישראל הן לכל היותר אחד מהם. שינויים טכנולוגיים, היחלשות זיכרון השואה, התפתחויות דתיות, שינויים דמוגרפיים ודינמיקות חברתיות אחרות תרמו כולם לאנטישמיות בת זמננו.

עם זאת, גל האנטישמיות הנוכחי התפתח בצל המלחמה בעזה. לדעתם של משתתפים רבים בקבוצת העבודה המשותפת, אף שישאל לא גרמה לפרוץ האנטישמיות, האופן שבו ניהלה את המלחמה, ובעיקר הרטוריקה וההתנהלות של כמה בכירים ישראלים, סיפקו לאנטישמים דלק שימושי, תרמו לאקלים של חרדה וחוסר ביטחון בקרב יהודים, ושימשו מסווה נוח להפצת רגשות ורעיונות אנטישמיים.

[ראיות](#) חדשות מסקרים מלמדות שיהודים רבים בתפוצות שותפים לדעה זו. בסקר שערכה קבוצת Mellman בקרב בוחרים יהודים אמריקאים בסוף אוגוסט ובתחילת ספטמבר 2026, 56% הביעו דאגה "רבה מאוד" מכך ש"מעשיה של ישראל תחת נתניהו הגבירו את האנטישמיות ואת הרגשות האנטי-ישראלים בארצות הברית". בה בעת, סקרים רבים מצביעים על קונצנזוס כמעט מלא בקרב יהודי ארצות הברית שהאנטישמיות החרפה ומהווה בעיה חמורה. כך, למשל, במאמר 2026 דיווחה ה-[American Jewish Committee](#) ש-86% מהיהודים הבוגרים סבורים שהאנטישמיות החרפה מאז מתקפת חמאס ב-7 באוקטובר, ו-93% רואים בה בעיה חמורה במידה מסוימת או חמורה מאוד.

התפיסות הללו מאוששות בנתוני פשעי שנאה שאספה ה-[ADL](#), ובנתונים שאספה ממשלת ארצות הברית. לפי דו"ח האירועים האנטישמיים של ה-ADL, מספר האירועים שדווחו ואומתו עלה מ-3,698 ב-2022 ל-9,354 ב-2024, ואז ירד ל-6,274 ב-2025. רוב העלייה, לפי מעקב ה-ADL, נבעה מגידול בשיעור האירועים הקשורים לישראל.

בארצות הברית זינקה האנטישמיות בזירה הציבורית והפוליטית הן בימין והן בשמאל, ויצרה תחושה ומציאות של חוסר בית פוליטי בקרב יהודים אמריקאים רבים. בזירה הקהילתית זינקה [עלות](#) האבטחה של מתקנים יהודיים, ואילצה ארגונים קהילתיים להסיט משאבים מתמיכה בחיים היהודיים לאבטחה בסיסית של מתקנים ושל התכנסויות.

בקנדה ובבריטניה עלה מספר האירועים האנטישמיים בשלוש השנים האחרונות, והתגבר עוד יותר בחצי השנה האחרונה. בכלל זה, מדובר באירועי דקירה, הצתה, השחתת רכוש וירי, ובהם הירי מחוץ לבית כנסת באונטריו, קנדה, ביום כיפור האחרון. הפגנות אנטי-ישראליות נערכות באופן שגרתי בתוך אזורי המגורים של קהילות יהודיות, ובכך מטילות במשתמע את האחריות לעוולות לכאורה של ישראל על יהודי התפוצות. בקנדה, לדברי משתתף אחד בקבוצת העבודה המשותפת, יהודים רבים שוקלים "אסטרטגיית יציאה".

לבסוף, בכמה ממדינות אירופה, שבהן רמת האיומים הכרוכים באנטישמיות גבוהה זה שנים רבות, תיאר משתתף אחד תהליך מתמשך של "הפיכה לאנוסים" או "הפיכה לבלתי נראים" של יהודים; כמו יהודי חצי האי האיברי לאחר גירוש ספרד, יהודים אירופים רבים כיום חשים צורך להסתיר את זהותם היהודית, ובכך להימנע מהעיונות הלאומית והדתית הנובעת מהסכסוך הישראלי-פלסטיני.

אחת התמות המרכזיות בדיוני קבוצת העבודה המשותפת הייתה שממשלת ישראל נראית אדישה להשפעת הסכסוך על יהודי התפוצות. בעוד שהימנעות מפגיעה בישראל הייתה זה מכבר עיקרון מרכזי של יהדות התפוצות, רבים ממנהיגי יהדות התפוצות אינם חשים כי ההפך – הימנעות ישראל מפגיעה בתפוצות – מהווה עדיפות מרכזית של ממשלת ישראל.

לשם המחשה, חברי הקבוצה הזכירו פעמים רבות הצהרות מזיקות של שרי ממשלה, שנראו כמאשרות את החמורות שבהאשמות נגד ישראל בתחום זכויות האדם והמשפט הבינלאומי. חלקם הצביעו גם על היבטים בניהול המלחמה בידי ישראל, כגון הגבלת הסיוע ההומניטרי בתקופות מסוימות במלחמה, וכן על אי-פעולתה נגד אלימות מתנחלים בגדה המערבית. מדיניות זו, טענו כמה מהם, רק לעיתים נדירות הייתה הכרחית מבחינה אסטרטגית עבור ישראל, אך פגעה באופן עקבי בקהילות התפוצות והעניקה מומנטום לזרמים של אנטי-ישראליות ואנטישמיות. להערכתם, ישראל הרוויחה מעט, ואילו הקהילות היהודיות בתפוצות שילמו את המחיר.

באופן רחב יותר, אנו סבורים שהסיכון הארוך-טווח הגדול ביותר ליהדות התפוצות טמון בקיפאון בשאלת עתיד הסכסוך. היעדר כל חזון לעתידה של ישראל כמדינה דמוקרטית שאינה שולטת בחייהם של מיליוני פלסטינים שאינם אזרחיה תורם לתפיסה של ישראל כמדינה לא דמוקרטית וכמנודה בקרב הדמוקרטיות של המערב. הוא גם שוחק את יכולתם של קהילות וארגונים יהודיים לפעול למען ישראל.

בעונת הבחירות בישראל ביקשו מנהיגי האופוזיציה ברובם למקד את תשומת הלב בנושאים אחרים, כגון כישלון הממשלה לגייס חרדים לצה"ל או להקים ועדת חקירה לאומית לנסיבות מתקפת חמאס ב-7 באוקטובר. כשנדרשו לכך, הסבירו את הסתייגותם מלהציע כיוון מדיני קונקרטי בסכסוך הישראלי-פלסטיני בהקשחת דעת הקהל בישראל בעקבות מתקפת חמאס ב-7 באוקטובר.

[הספקנות](#) הגוברת בקרב ישראלים (וגם פלסטינים) באשר לכדאיות פתרון שתי המדינות אינה מוטלת בספק. אך דעת הקהל הישראלית אינה רק תגובה למעשיהם של חמאס ושל חמושים פלסטינים אחרים; היא גם השתקפות של החזון שמציעים מנהיגי המדינה. לאחר הבחירות תהיה למנהיגי ישראל הזדמנות לבחון את צורכי הביטחון הלאומי של המדינה בראייה ארוכת טווח, ובהם הצורך להבטיח רוב יהודי ברור, מוסדות דמוקרטיים, שייכות למשפחת אומות המערב וקשרים איתנים עם יהדות העולם.

מצדד, מנהיגי התפוצות נמנעו מאז ומתמיד מלאתגר בפומבי את נבחרי הציבור בישראל בנוגע למדיניותם בסכסוך. הם עשו זאת משום שחשו שכיהודי התפוצות אין להם מעמד מתאים לעשות זאת (skin in the game), כלומר שביטחונם הפיזי ורווחתם אינם מושפעים מהבחירות המדיניות של ישראל. זה כבר לא המצב. כפי שטענו לאורך המאמר, ליהודי התפוצות יש כיום "עור במשחק".

מנהיגי התפוצות נרתעו מימים ימימה גם מלמתוח ביקורת פומבית על ישראל, מתוך חשש שבכך יספקו תחמושת לאויביה. חשש זה עדיין קיים, ואף התעצם בשלוש שנות המלחמה שפרצה ב-7 באוקטובר, ולכן מנהיגי התפוצות כיום חייבים להישאר זהירים באופן שבו הם מביעים את חששותיהם, ואת חששות קהילותיהם, ממדיניותה של ישראל. הם גם מודעים לגיוון הדעות בארגונים ובקהילות שהם משרתים ביחס לפתרון הרצוי לסכסוך.

עם זאת, כמה מחברי קבוצת העבודה המשותפת טענו שזהירות כזו גורמת עוול לקהילות היהודיות בתפוצות ולמדינת ישראל. הם טענו שעל קבוצות מהתפוצות להשמיע את קולן בעקביות ובתוקף רב יותר נגד מדיניות והתפתחויות המאיימות על אופייה הדמוקרטי של ישראל ועל ביטחונם ורווחתם של יהודי התפוצות. אחרים הביעו ספקנות בנוגע לאפשרות שלהשמעת קול כזו תהיה השפעה מעשית, לנוכח הכוחות הפנימיים החזקים המעצבים את קביעת המדיניות בישראל.

לישראל יש גם טעמים משלה למתן את השפעת הסכסוך על יהדות התפוצות. ניכורם של יהודים רבים בתפוצות והיחלשות השפעתן של קבוצות השדולה הפרו-ישראליות מצמצמים את יכולתה של ישראל לקיים את בריתותיה המרכזיות עם הדמוקרטיות המובילות במערב. יתרה מכך, ייתכן שהפילוג בקהילות התפוצות בשאלת מדיניותה של ישראל כלפי הפלסטינים יסיר חסמים על צעדים בינלאומיים נגד ישראל, כגון סנקציות על התנחלויות והגבלות על מכירת נשק. באופן כללי יותר, אובדן התמיכה הכמעט מוחלטת בקרב קהילות יהודיות מרכזיות בתפוצות פוגע בעוצמה הרכה של ישראל ותורם לבידודה.

המלצות

כדי למתן את ההשפעות השליליות של הסכסוך הישראלי-פלסטיני על קהילות התפוצות ולחזק את יכולתן לגייס תמיכה בישראל, אנו ממליצים לנקוט בטווח הזמן הקרוב והבינוני בצעדים הבאים:

1. שרי הממשלה צריכים להימנע מהצהרות המלבות האשמות בהפרת זכויות אדם. אם הצהרות כאלה נאמרות, על הממשלה להתנער מהן בפומבי.
2. על רשויות אכיפת החוק בישראל להשתמש בכל האמצעים החוקיים כדי לעצור את האלימות וההטרדה מצד אזרחים ישראלים כלפי פלסטינים בגדה המערבית. בפרט, יש להעמיד לדין את האחראים לאלימות זו.
3. הנהגת הפוליטית של ישראל צריכה לשמר את האפשרות לחידוש האופק המדיני עם הפלסטינים, ובה בעת לנקוט צעדים קונקרטיים למניעת הידרדרות למצב של מדינה אחת לא דמוקרטית.
4. על ישראל לתקשר באופן יזום את מחויבותה להימנע מתוצאה של מדינה אחת ולפעול להשגת פתרונות מדיניים לסכסוך.
5. על ישראל לקיים דיאלוג מתמשך עם ארגונים יהודיים בתפוצות על האופן שבו פעולותיה ומדיניותה משפיעות על יהדות העולם, ולתור אחר יוזמות משותפות לשיפור מעמדה של ישראל במדינות בהן מתגוררים רוב יהודי התפוצות.
6. על ישראל לקבוע נהלים במשרדי הממשלה לבחינה שגרתית ושיטתית של ההשפעה הצפויה של מדיניותה על הקהילות היהודיות בתפוצות.